

MEDDELELSER OG OVERSIGTER

DE NYE REGLER OM SKATTEFRI AFSKRIVNINGER OG INVESTERINGSFONDS

Oversigt og kritik.

Som grundlag for denne artikel er anvendt:

1. Lov nr. 199 af 6. juli 1957 om skattefri afskrivninger m. v. Med ændring i lov af 14. december 1957 optrykt som lovbekendtgørelse nr. 290 af 14. december 1957.
2. Lov nr. 198 af 6. juli 1957 om investeringsfonds med ændringer ved lov af 14. december 1957.
3. Forslag til førstnævnte lov med motiver af 27. marts 1957, genfremsat 11. juni 1957 med mindre ændringer.
4. Forslag af samme dato vedr. lov om investeringsfonds.
5. Skattedepartementets cirkulærer af 31. oktober 1957 og 16. december 1957 til afskrivningsloven.
6. Betænkning vedr. skattefri afskrivninger og skattefri henlæggelser til investeringsfonds (betænkning nr. 171) afgivet den 18. februar 1957 af det af finansminister Thorkil Kristensen den 27. oktober 1952 nedsatte udvalg.

Det er hensigten at give en oversigt over de vigtigste af de nye regler, og over hvorledes disse afviger fra de tidligere. Samtidig er det hensigten at fremsætte nogle bemærkninger over de økonomiske virkninger af den pågældende lovgivning, idet den på visse punkter efter min opfattelse kan få uheldige og måske ikke tilstrækkeligt påagtede virkninger. Det gælder navnlig det uheldige forhold, at loven ikke er trådt i kraft straks, men at skatteyderne har haft 2½ måned fra lovens vedtagelse og ½ år fra lovens første fremsættelse til at disponere på en sådan måde, at det har modvirket landets almindelige økonomiske politik. Endvidere er det min opfattelse, at reglerne om bygningsafskrivninger på uheldig måde vil påvirke ejendomspriserne.

A. Afskrivningsloven.

Redegørelse for de gennemførte ændringer indledes formentlig bedst ved først at citere overskrifterne på de enkelte afsnit i loven:

- I. Maskiner, inventar o. lign. driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt.
- II. Maskiner, inventar o. lign. driftsmidler, der benyttes både til erhvervsmæssige og til private formål.
- III. Skibe til erhvervsmæssig brug.
- IV. Bygninger.
- V. Almindelige bestemmelser.
- VI. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Lovens regler omfatter herefter afskrivninger på materielle ting bortset fra varelagre. Udvalget vil senere komme med betænkning om afskrivning på varelagre, medens det har vedtaget ikke at beskæftige sig med afskrivning på goodwill, patentrettigheder o. lign. immaterielle formuegoder. Udvalget har heller ikke drøftet muligheden for at afskrive på uddannelsesomkostninger.

I. Afskrivning på driftsmidler udelukkende til erhvervsmæssig brug.

1. Man går over til at anvende samme afskrivningsprocent for alle driftsmidler under denne gruppe, medens man tidligere ordinært afskrev med forskellige af-

skrivningsprocenter, der skulle være afpasset efter de enkelte driftsmidlers levetid.

I tidens løb har de enkelte afskrivningsprocenter mistet forbindelsen med de enkelte driftsmidlers levetid. De har forandret sig til en slags hellige køer. Een gang godkendt af landsskatteretten kunne de ikke nedsættes. Som eksempel kan henvises til afskrivningsprocenterne for personbiler 15, lastbiler 20 og for tankbiler 25.¹ Sammenligner man med aldersfordelingen for landets bilpark, vil man vist umiddelbart kunne se, at afskrivningsprocenterne ikke svarede til det, de skulle dække — godtgørelse for den fysiske forringelse. —

2. Tidligere afskrev man med en bestemt procent af anskaffelsesværdien evt. tillagt forbedringer, medens man fremtidig afskriver med en bestemt procent af saldoværdien. Man går over til afskrivninger efter saldometoden fra afskrivninger efter den lineære metode.

3. Den enkelte skatteyder kan variere sine afskrivningsprocenter fra år til år, således at maksimum det første år er 20, det følgende 25 og derefter 30 % af saldoværdien. Tidligere skulle man bruge samme afskrivningsprocent fra år til år praktisk talt uden mulighed for at få den ændret.

4. Man vil fremtidig kunne nedskrive til nul, medens man tidligere kun kunne afskrive ned til scrapværdien, der svarede til en anslået salgsværdi for det enkelte driftsmiddel.

5. En række driftsmidler af mindre betydning bliver der fremtidig adgang til at føre som driftsudgifter ved anskaffelsen. Det gælder for sådanne driftsmidler, hvis levealder må antages ikke at overstige 3 år, og det gælder endvidere i alle tilfælde, hvor anskaffelsesprisen er under 800 kr. Den erhvervsdrivende kan selv vælge, om han ønsker at fradrage sådanne udgifter straks, eller han ønsker at afskrive dem sammen med de øvrige driftsmidler. Ved etablering af virksomhed kan der jo ofte fremkomme så store poster, at det er mere fordelagtigt at aktivere dem. Vælger man det, skal hele anskaffelsessummen for vedkommende driftsmiddel aktiveres.

Tidligere var det sådan, at man regnede med, at visse driftsmidler blev fornyede ved genanskaffelser. De kunne derfor ikke afskrives. Det gjaldt bl. a. løst inventar i hoteller og restaurationer, landbrugsinventar til en pris af under 500 kr. og håndværktøj. Men der måtte føres en konto for disse ting, og det var kun udgifter til genanskaffelse, man kunne føre som driftsudgifter. Hvis der blev foretaget udvidelser, måtte indestående på kontoen sættes op. Den nye regel betyder, at man får adgang til at udgiftsføre nyanskaffelser på dette område. Bestående konti overføres til inventarkontoen og afskrives fremtidig sammen med denne.

Udgifter til forbedring af driftsmidler skal altid lægges til kontoen også selvom forbedring ikke vil holde mere end 3 år eller koster under 800 kr.

6. Bortset fra det i sidste punkt nævnte er afskrivninger efter lovens regler fremtidig obligatoriske. Det enkelte år kan man dog afskrive 0 procent. Tidligere kunne man afskrive, hvis man førte regnskab, men man kunne også vælge at føre tabet på et driftsmiddel til udgift det år, det blev udskiftet eller solgt. I de senere år har også ikke-regnskabsførende erhvervsdrivende haft adgang til at an-

1. Til afskrivningsprocenten for tankbiler knytter sig det kuriosum, at den er kommet med i kontorchef Hellkets fortegnelse over afskrivningsprocenter ved en fejllæsning af den pågældende kendelse fra landsskatteretten. Kendelsen siger 20 %, men når en autoritet som Hellket siger 25 %, er der ingen, der protesterer.

vende afskrivninger. Nu er adgangen til at afskrive den samme for regnskabsførende og ikke-regnskabsførende næringsdrivende.

7. Fremtidig vil man ikke kunne afskrive på et driftsmiddel i det år, det bliver afhændet. Omvendt vil man kunne afskrive fuldt ud i købsåret.

Tidligere kunne man ordinært første år kun afskrive forholdsmæssigt, medens man ved ekstraordinære afskrivninger tillod fuld afskrivning første år.

De nye regler vil teknisk betyde en lettelse, men vil i givet fald kunne medføre uheldige økonomiske bivirkninger.

Hvis en næringsdrivende har stor indtægt i et år, hvor han ved, at der skal betales stabiliseringslån, vil han være fristet til at foretage ikke strengt nødvendige køb af driftsmidler for at erhverve ret til afskrivningen. Dette vil ikke være i overensstemmelse med det ønske om at holde igen på forbruget, som er baggrunden for stabiliseringslånet.

8. Når et driftsmiddel bliver solgt, skal salgssummen som hovedregel trækkes fra kontoen for driftsmidler ved regnskabsårets begyndelse. Hvis salget sker med fortjeneste i forhold til den værdi, hvortil driftsmidlet er nedskrevet, bliver der mindre at skrive af på i fremtiden. Fortjenesten bliver herefter inddraget til beskættning i de følgende år. Sælges der med tab, bliver afskrivningsgrundlaget højere. Tabet udlignes over de følgende år. Hvis en næringsdrivende kan påvise, at der er indtruffet tab, vil han kunne begære dette fradraget straks. Kontoen for driftsmidler formindskes med vedkommende driftsmidlets nedskrevne værdi. Denne undtagelsesbestemmelse er gennemført af hensyn til reglerne i bogføringsloven og aktieselskabsloven om, at værdierne ikke må optages for højt.

Det vil være en stor lettelse, at der fremtidig kan føres en samlet konto for disse driftsmidler, men det er et spørgsmål, om den enkelte alligevel ikke bliver nødt til at føre en specificeret fortegnelse over kontoen for overfor sin bank at kunne dokumentere, at den samlede værdi ikke er for høj eller i hvert fald, hvorledes den fremkommer. En sådan dokumentation kan jo være nødvendig overfor de myndigheder, der skal kontrollere, at bogføringsloven eller aktieselskabsloven er overholdt. Mange vanskeligt stillede næringsdrivende er blevet klar over, at det styrker kreditten, hvis formuen ikke er opgivet for lavt. Skattevæsenet kommer hyppigere og hyppigere ud for tilfælde, hvor formuen må reguleres nedad. Det normale er, at der mangler gæld, men også inventar og maskiner kan være opført for højt. Også skattevæsenet vil kunne få brug for specifikation til kontoen for at kontrollere, om den evt. indeholder driftsmidler, som aldrig har eksisteret andre steder end på papiret.

9. Ved samlet salg af en virksomheds driftsmidler eller ved salg af en væsentlig del af disse, vil der kunne fremkomme så stor fortjeneste, at kontoen evt. bliver negativ. Hvis virksomheden fortsætter, skal en sådan negativ konto forlods bruges til afskrivning på nykøbt inventar. Der bliver mindre at skrive af på i fremtiden. Hvis virksomheden ophører, skal der betales en særlig skat på 30 % af fortjenesten.

10. Det bestemmes nu udtrykkeligt i loven, at erstatningssummer sidestilles med salgssummer, sådan at fortjeneste og tab i tilfælde af, at driftsmidler går til grunde eller bliver eksproprieret skal behandles på samme måde, som hvis driftsmidlet er solgt med fortjeneste eller tab. I perioden fra 1939 har det været sådan, at fortjeneste blev delvis beskattet i tilfælde af salg, mens dette efter landsskatterettens praksis ikke var tilfældet, når fortjeneste fremkom som følge af, at driftsmidler var gået til grunde eller var blevet eksproprieret.

11. Et driftsmiddel kan først indgå på kontoen det øjeblik, det er leveret. Tid-

ligere kunne man evt. forlods afskrive på et bestilt driftsmiddel. Denne mulighed er nu afløst af reglerne om henlæggelse til investeringsfonds, jfr. nedenfor.

II. Afskrivning på driftsmidler til blandet brug.

Maskiner, inventar o. lign. driftsmidler, der benyttes både erhvervsmæssigt og til private formål, kan ikke indgå i den samlede konto for driftsmidler, fordi afskrivningen skal deles mellem privatkontoen og driftsregnskabet. Det mest almindelige eksempel er jo personautomobilen.

Her skal føres en konto for hvert enkelt driftsmiddel. Der gælder samme maksimumsregel for afskrivningssatsen som for andet inventar, men man behøver ikke at anvende samme afskrivningssats som for dette. Med hensyn til afskrivningsperiodens begyndelse og slutning gælder også samme regler. Fortjeneste og tab skal normalt deles i samme forhold mellem driften og privatkontoen, som afskrivningen har været fordelt i den periode f. eks. automobilet har været ejet. En undtagelse gælder for det tilfælde, at der indtræffer tab i forbindelse med skade på bilen. I så fald er tabet fradragsberettiget, hvis skaden er indtruffet under erhvervsmæssig benyttelse af bilen. Er skaden indtruffet under privat benyttelse, er tabet ikke fradragsberettiget. Der skal nok som hidtil blive vanskeligheder med bevisets stilling i disse tilfælde.

III. Afskrivning på skibe.

For skibe, som bruges erhvervsmæssigt, indføres regler, der ligger meget nær op ad de regler, der gælder for driftsmidler til erhvervsmæssig brug. Der skal føres en samlet konto for alle skibene. Ved salg af et skib trækkes salgssummen fra kontoen ved årets begyndelse, og indkøbte skibe tillægges kontoen. Maksimumssatserne for afskrivning er de samme som for andre driftsmidler, og der sondres ikke fremtidig mellem afskrivninger på skibsmotorer og på skroget.

Da de hidtil gældende regler om ekstraordinære afskrivninger var særlig fordelagtige for rederierne, fordi der kunne afskrives ekstraordinært i den ofte lange periode, der hengår mellem skibets bestilling og dets levering, er der indført særlige regler om forskudsafskrivning for skibe, der vil koste mindst 200.000 kr. Man kan foretage forskudsafskrivning på 30 % af anskaffelsesværdien fra og med det år, hvor kontrakten om skibets bygning er indgået. Forskudsafskrivningen kan højst andrage 15 % årlig af anskaffelsesværdien. Forskudsafskrivningen kan således tilendebringes på 2 år. Når skibet er leveret, indgår det på rederiets konto for skibe med leveringssummen ÷ den foretagne forskudsafskrivning.

Hvis der har været beregnet forskudsafskrivning og kontoen ophæves, skal summen af de foretagne forskudsafskrivninger medregnes i indkomsten det år, hvor kontrakten er blevet ophævet. Hvis en kontrakt om bygning af et skib bliver solgt, skal fortjeneste eller tab tages i betragtning ved opgørelsen af indkomsten for det år, hvor salget sker. Sælger en rederivirksomhed samtlige sine skibe, beskattes avancen med en særlig skat på 30 %.

Desværre indeholder loven ingen bestemmelse om, hvordan man skal forholde sig, når der hengår urimelig lang tid mellem kontraktens indgåelse og skibets levering. Dette vil navnlig kunne forekomme, hvor såvel rederivirksomhed som skibsværft beherskes af samme personer. Da dette ofte er tilfældet, havde der været grund til at indføre en bestemmelse herom.

IV. Afskrivning på bygninger.

Medens reglerne om afskrivning på skibe, maskiner og inventar og andre driftsmidler betegner et afgjort brud med de hidtil gældende regler og en væsentlig nydannelse, er ændringen ikke nær så omfattende, når det drejer sig om afskrivninger på bygninger.

Det er derfor betydeligt vanskeligere at give en kort oversigt over de nye regler på dette område.

Følgende regler overføres uændret fra tidligere:

1. Afskrivning på driftsbygninger bliver ikke obligatorisk. Man kan i stedet for afskrivning benytte et (ændret) nedrivningsfradrag.

2. Man går ikke over til saldometoden, idet afskrivningsudvalget var af den opfattelse, at dette ville give for store afskrivninger i begyndelsen på grundlag af bygningernes længere levetid. Som hovedregel har man opretholdt de hidtil gældende regler, hvorefter der kan afskrives med faste procenter på driftsbygninger, men ikke på bygninger til beboelse eller til kontor- og forretningsbrug. På de sidste bygninger kan dog foretages særskilt afskrivning på installationer som centralvarmeanlæg o. l.

3. Afskrivninger foretages med procenter, der er bestemt af vedkommende bygnings eller installations levealder.

4. Medens tab eller gevinst ved salg af driftsmidler principielt bliver undergivet indkomstbeskatning i fremtiden, bliver tab eller gevinst på bygninger udover afskrivninger eller et beløb svarende til beregnede afskrivninger principielt indkomsten uvedkommende, når der kun har været beregnet almindelig afskrivning og ikke været anvendt investeringsfonds.

Ændringer kan kort opsummeres således:

1. Til anskaffelsessummen henregnes ikke prioriteringsomkostninger herunder kurstab. Hidtil var det sådan, at man ved ekstraordinære afskrivninger kunne medregne prioriteringsomkostninger, medens man ved ordinære afskrivninger ikke kunne medregne disse ved opgørelsen af anskaffelsessummen.

Når prioriteringsomkostningerne og navnlig kurstab ikke kan medregnes i anskaffelsessummen, hænger det formentlig sammen med, at kursgevinster er skattefri for ejere af kreditforenings- og hypotekforeningsobligationer. Det forekommer dog lidet rimeligt, at man har vedtaget at opretholde den hidtil gældende ordning for ordinære afskrivninger på dette område, idet udgifter til prioritering og kurstab ud fra reale synspunkter burde medregnes i anskaffelsessummen.

2. Ligesom for driftsmidler indføres for ejendomme den regel, at der kan foretages fuld afskrivning i erhvervsåret og ingen afskrivning i salgsåret.

3. Ligesom ved driftsmidler forlader man ved bygninger reglen om, at der skal bevares en scrapværdi. Man tillader nedskrivning til 0. Ved driftsmidler er dette et nødvendigt led i afskrivningssystemet, medens dette ikke er tilfældet for bygninger.

4. Hidtil har man beregnet afskrivninger på grundlag af vedkommende bygningens tekniske levealder ved opførelsen. For købte ejendomme har man anvendt lidt højere afskrivningsprocenter, uden at der dog har været en klar sondring. Ved de nye regler går man for almindelige afskrivningers vedkommende over til at anvende afskrivningsprocenter, som er bestemt af vedkommende bygnings

levetid ved opførelsen. Køber man efter 15. september 1957 en ældre driftsbygning, kan man afskrive den over den resterende levetid, sådan som denne er anslået ved opførelsen. Ansættes levealderen for en industribygning til 50 år, og erhverves den af den nye ejer, når den er 25 år gammel, kan han afskrive sin købesum med 4 %. Er den 40 år eller derover, kan han afskrive den med 10 %, idet 10 % er højeste tilladte afskrivningsprocent.

5. Forbedringer på en bygning skal afskrives over bygningens resterende levetid efter en lovændring af 14. december 1957 dog med maksimum 10 %.

For bygninger, hvorpå der er foretaget flere efter hinanden følgende forbedringer, kan der blive tale om meget indviklede beregninger.

6. Hvis der sker skade på en bygning eller installation, hvorpå der bliver afskrevet, skal afskrivningsværdien nedskrives med værdiforringelsen. Udbedres skaden, skal udgiften herved tillægges afskrivningsværdien og afskrives over den resterende levetid. Overstiger erstatningen af en skade værdiforringelsen, betragtes differencen som hidtil som en skattefri formuestigning for ejeren.

7. Tidligere måtte man, når en bygning blev kasseret, udgiftsføre anskaffelsessummen for denne, hvis der ikke var afskrevet, og ellers forskellen mellem anskaffelsessummen og de foretagne afskrivninger. Nu kan man kun trække et beløb fra, der svarer til summen af de forsømte afskrivninger.

8. For bygningers vedkommende afløses de hidtidige regler om adgang til at foretage ekstraordinære afskrivninger af regler om adgang til at foretage ekstraafskrivninger.

a) Ekstraafskrivning kan foretages ved siden af den almindelige afskrivning og betyder, at afskrivningsperioden udløber tidligere for hele anskaffelsessummen.

b) Hvor der kun er adgang til at foretage afskrivning på installationer, bliver der ikke adgang til at foretage ekstraafskrivning.

c) Der kan ikke foretages ekstraafskrivning på ombygninger.

d) Iøvrigt bliver der adgang til at foretage ekstraafskrivning i alle tilfælde, hvor der kan foretages almindelig afskrivning på bygninger.

e) Man forlader de hidtidige regler, hvor ekstraordinære afskrivninger kun kunne foretages generelt på bygninger i visse produktionsvirksomheder, medens tilladelse fra skattedepartementet skulle indhentes i andre virksomheder, og hvor der ikke var adgang til at afskrive ekstraordinært i virksomheder, der faldt uden for det meget vanskeligt forståelige begreb »produktionsvirksomheder«.

f) Ekstraafskrivning kan foretages både på nye og brugte (indkøbte) bygninger, medens ekstraordinære afskrivninger kun kunne foretages på nye bygninger, som blev brugt i ejerens egen produktionsvirksomhed.

g) Ekstraafskrivning kan første gang foretages i det år, da ejendommen bliver færdig eller købt. Der kan ikke foretages ekstraafskrivning i det regnskabsår, hvor en ejendom bliver solgt.

h) Ekstraafskrivning kan foretages på 40 % af anskaffelsessummen. Maksimum for den årlige afskrivning er 10 % af anskaffelsessummen (25 % af de 40 % af anskaffelsessummen). Perioden for ekstraafskrivning kan strække sig over indtil 10 år og i denne periode kan man iøvrigt placere afskrivningen efter eget ønske. Ekstraafskrivning kan således tilendebringes på 4 år og udstrækkes indtil 10 år. Når 10 år er gået fra erhvervelsen, er der ikke adgang til at ekstraafskrive mere.

i) Hvis der har været foretaget ekstraafskrivning, skal en evt. avance ved salg, ekspropriation eller erstatning beskattes efter særlige regler. Disse går ud på, at en avance, der indvindes på både almindelige og ekstraafskrivninger, skal beskattes med 30 %. Hvis henlæggelser til investeringsfonds har været brugt til

nedbringelse af ejendommens anskaffelsessum, skal der ligeledes ved afhændelsen ske beskatning af avance herpå og af afskrivningerne med 30 %. En yderligere avance skal derimod ikke beskattes.

De væsentligste ændringer indenfor bygningsområdet er ændringerne i afskrivningsprocenten for erhvervede ældre bygninger (nr. 4), ændringerne af nedrivningsfradraget (nr. 7), reglerne om ekstraafskrivning — navnlig at de også kan foretages på brugte bygninger —, og reglerne om beskatning af avance på afskrivninger, hvor der er foretaget ekstraafskrivninger eller henlæggelse til investeringsfonds (nr. 8 i).

V. Fortsat anvendelse af ekstraordinære afskrivninger i en overgangsperiode.

Hvor ekstraordinære afskrivninger allerede er påbegyndt ved lovens ikrafttræden, kan man fortsætte dermed afskrivningsperioden ud. Indtil 31/12 1957 er der adgang til at påbegynde ekstraordinære afskrivninger. Det er beklageligt, at man ikke har valgt lovens almindelige skæringsdag 15. september 1957.

B. Investeringsfonds.

Henlæggelse til investeringsfonds kan foretages fra og med skatteåret 1958/59. Henlæggelse kan foretages af alle næringsdrivende bortset fra brugsforeninger, produktions- og salgsforeninger samt dødsboer.

Henlæggelsen kan højst andrage 15 % af overskuddet ved selvstændig virksomhed uden fradrag af skatter og med tillæg af betalte renter og fradrag af rente- og udbytteindtægter. Hensigten med disse regler er at gøre et forsøg på at stille ældre og yngre virksomheder lige. Henlæggelsen skal mindst udgøre 500 kr.

Henlæggelsen kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indtægt i henlæggelsesåret. Henlæggelse kan foretages både af regnskabsførende og ikke-regnskabsførende. Virkningen af at anvende investeringsfonds er således, at indkomsten nedsættes i det år, henlæggelsen sker. Omvendt kan henlæggelsen ikke fradrages ved indkomstopgørelsen i det år, den anvendes.

Ved anvendelsen skal afskrivningsværdien af det driftsmiddel eller den bygning, hvorpå der foretages forlods afskrivning, nedsættes med det beløb, der anvendes af investeringsfonds. Investeringsfonds kan kun anvendes til forlods afskrivning ved anskaffelse af bygninger eller driftsmidler. De kan ikke bruges til at nedskrive allerede eksisterende bygninger eller driftsmidler.

Investeringsfonds kan anvendes til forlods afskrivning på:

- 1) inventar, maskiner og andre driftsmidler,
- 2) skibe til erhvervsmæssigt brug og
- 3) nye eller nykøbte driftsbygninger, når der anvendes almindelig afskrivning på disse.

Derimod kan investeringsfonds ikke anvendes til forlods afskrivning på:

- 1) inventar, maskiner og andre driftsmidler, hvis varighed er under 3 år eller som koster under 800 kr. pr. stk. Det gælder uanset, om disse driftsmidler anskaffes over driften eller tillægges kontoen for driftsmidler,
- 2) skibe, der ikke er leveret,
- 3) bygninger, hvorpå der ikke kan foretages afskrivninger,
- 4) installationer i bygninger, hvorpå der ikke kan foretages afskrivning, f. eks. udgift til indlæggelse af centralvarme i de under 3) nævnte bygninger,

- 5) forbedrings- og ombygningsudgifter, hvad enten disse forbedrings- eller ombygningsudgifter vedrører maskiner eller bygninger samt
- 6) maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der benyttes både erhvervs-mæssigt og privat, f. eks. personbiler.

Ikke-regnskabsførende skal indbetale henlæggelsens fulde beløb i en bank eller sparekasse, medens regnskabsførende kun skal indbetale 50 % af henlæggelsen. Forskellen skyldes større vanskeligheder med at føre kontrol med henlæggelsen hos ikke-regnskabsførende. Hvis et regnskab bliver kasseret som grundlag for skatteansættelsen, skal den pågældende indbetale 100 %. Der bliver dog frit valg mellem:

- 1) yderligere at indbetale 50 % på indskudskontoen,
- 2) at få henlæggelsen reduceret til 50 % eller
- 3) helt at opgive henlæggelsen.

Indbetalingen skal normalt ske inden udløb af fristen for indgivelse af selv-angivelsen.

Henlæggelsen kan tidligst benyttes et år efter indbetalingen og skal være benyttet senest 10 år efter udløbet af henlæggelsesåret. Man skal først benytte de ældre henlæggelser.

Hvis henlæggelsen ikke benyttes til formålet eller bliver frigivet efter ansøgning, skal beløbet medregnes i indkomsten i udløbsåret eller frigørelsesåret med tillæg af 5 % simpel rente for hvert år fra henlæggelsesårets udløb.

Ved dødsfald og konkurs forhøjes indtægten i henlæggelsesåret med henlæggelsen, og merskatten efterbetales uden renter. Hvis forretningen ophører eller bliver solgt, uden at henlæggelsen er anvendt, forhøjes indtægten i henlæggelsesåret med henlæggelsens beløb, og skatten efterbetales med tillæg af 5 % fra udgangen af det skatteår, henlæggelsen vedrører.

Hvis ordningen misbruges, forhøjes indtægten i henlæggelsesåret, og skatten efterbetales med det dobbelte beløb.

Motiverne for at gennemføre en lovgivning om investeringsfonds har været at fremme investeringer, at henlægge disse til gunstige tidspunkter og at modvirke følgen af prisstigninger. Stigende priser på driftsmidler medfører jo, at genanskaffelser kræver større pengebeløb. Dette har fra erhvervslivet medført krav om, at afskrivningerne skal beregnes ikke efter anskaffelsesværdien, men efter genanskaffelsesværdien.

En ordning med afskrivning på genanskaffelsesværdien ville imidlertid medføre større tekniske vanskeligheder og ville iøvrigt under stadig faldende penge-værdi ikke kunne føre til, at midlerne til genanskaffelse ville være til stede, når genanskaffelse skulle ske. Afskrivningsudvalget drøftede indgående mulighederne for at anvende genanskaffelsesværdien som afskrivningsgrundlag, men endte med at anbefale investeringsfonds.

Det ses ikke, at man i afskrivningsudvalgets overvejelser eller ved lovforslagets udarbejdelse har været inde på at overveje genanskaffelsesprincippet eller investeringsfondsordningens forskellige indflydelse på yngre og ældre virksomheder. Den yngre erhvervsdrivende vil gennemgående have anskaffet sine afskrivningsberettigede aktiver i et noget højere privniveau. Genanskaffelsesprincippet vil give den ældre virksomhed relativt langt større fordele end den yngre. Ældre erhvervsdrivende er i almindelighed langt mere likvide end yngre, hvorfor de vil have bedre muligheder for at afse midler til at indskyde på konti for

investeringsfonds. Såvel regler om investeringsfonds som afskrivninger efter genskaffelsesprincippet begunstiger således ældre virksomheder i forhold til yngre konkurrerende virksomheder.

C. Kritiske bemærkninger vedrørende reglerne om skattefri afskrivning, investeringsfonds og deres forberedelse.

I. Ikrafttrædelsesbestemmelserne.

Fra behandlingen af forslag om nye indirekte skatter eller afgifter ved man, at der bevares stor hemmelighedsfuldhed med hensyn til, hvilke områder lovgivningen omfatter. Lovforslagene indeholder regler om, at afgifter bliver pålagt fra det tidspunkt, lovforslaget er fremsat. Det behandles som regel i en week-end, således at lovforslaget kan være blevet lov, inden week-end'en slutter.

Mange forslag om ændringer i den direkte beskatning har indeholdt bestemmelser om, at hvis loven bliver gennemført, træder dens regler i kraft fra det tidspunkt, da lovforslaget blev fremsat. For at undgå uheldige dispositioner fra erhvervslivets, forbrugernes eller skatteydernes side er det naturligt, at sådanne bestemmelser indsættes. Skattelovgivningen har jo så stor indflydelse på befolkningens økonomiske handlinger, at man allerede ved et forslags fremsættelse bør tage hensyn hertil.

Allerede da første forslag til lov om skattefri afskrivninger blev fremsat 27. marts 1957, var landets økonomiske situation såre anstrengt. Det var derfor meget betænkeligt, at lovens regler først skulle have virkning fra 1. juli 1957. Genfremsettelsen 11. juni 1957 indeholdt i bemærkningerne kun en kort henvisning til det tidligere forslag og indeholder en tilføjelse om, at der er sket uvæsentlige ændringer. Blandt disse ændringer var den bestemmelse, at de nye regler skulle have virkning fra 1. oktober i stedet for 1. juli. (Ved lovens behandling blev ikrafttrædelsestidspunktet ændret til 15. september 1957). Man kunne måske sige, at når befolkningen een gang var blevet vænnet til at disponere efter, at en væsentlig del af avancen på afskrivninger på driftsmidler var skattefri, så kunne man ikke på een gang ændre dette, men heroverfor står et meget tungtvejende hensyn til landets almindelige økonomiske situation.

Efter min opfattelse burde lovens regler have haft virkning fra datoen for den første fremsættelse, så man havde undgået at præmiere forbrugsudvidelse gennem afskrivningslovens tilskyndelse til at fremme udskiftningen af driftsmidler, herunder blandede driftsmidler og af disse navnlig personautomobiler. — Hvis man solgte et personautomobil før 15. september 1957, kunne man opnå en skattefri avance på indtil 30 % af anskaffelsessummen beregnet i forhold til benyttelsen erhvervsmæssigt. — Da en fortjeneste på et af flere driftsmidler, der udelukkende bruges i produktionen, fragår i kontoen for driftsmidler og først bliver beskattet gennem formindskelse af afskrivningerne over en årrække, er virkningen ved overgangen til de nye regler ikke så påfaldende på dette område.

Øjeblikkelig overgang til de nye regler ville have virket forbrugsindskrænkende, idet det ville have medført en stærk tendens til at udsætte nyanskaffelser for at blive fri for at realisere en skattefri avance. Dette ville altså have været i pagt med de forbrugsbegrænsende love fra sommeren 1957.

II. Stiftelse af aktieselskaber.

Foruden en stærkt øget tendens til at udskifte driftsmidler, medførte lovens ikrafttrædelsesbestemmelser, at der i tiden 1. april—15. september 1957 blev

stiftet overmåde mange aktieselskaber, hvorved man fik en væsentlig forhøjelse i driftsmidlernes fremtidige afskrivningsværdi. Man kan vist trygt gå ud fra, at det normale er, at stifterne har taget en avance hjem på 30 % af anskaffelsesværdien på driftsmidler. Det gælder i hvert fald for familieaktieselskaber, hvor køber og sælger reelt er samme person, selvom han som sælger formelt optræder som en privatmand overfor sit andet jeg, hovedaktionæren som »erhverver« aktier i det nydannede selskab. Kun hvor en forhøjelse af driftsmidlernes værdi vil støde an mod aktieselskabslovens bestemmelser eller kan tilsidesættes af skattevæsenet som åbenbar urimelig, vil der kunne skrides ind mod denne værdiopskrivning. Aktieselskabsregistret har vist meget få kontrolmuligheder og slet ikke et administrativt apparat, som kan udøve nogen effektiv indsats på dette område. Skattevæsenets muligheder for at tilsidesætte den »fri« prisdannelse er små. Der er ingen tvivl om, at omkostningsniveauet gennem årene og specielt i 1957 har fået en tak opad gennem opskrivning af værdier ved dannelse af aktieselskaber.

Fra 15. september 1957 medfører det skattemæssige konsekvenser for afhændere, hvis værdien af driftsmidler og skibe opskrives ved dannelse af aktieselskaber. Dette gælder dog ikke, hvis aktieselskabet dannes i forbindelse med, at virksomhedens ejer dør. Dette er en årsag mere til at ønske, at mulighederne for at indvinde avancer i forbindelse med dødsfald må bortfalde.

Der er nævnt flere eksempler på, at ejendomme, der ønskes overført til nydannede familieaktieselskaber, først er »solgt« til dette efter 15. september, så der er mulighed for at udnytte de nye afskrivningsmuligheder.

Som en parallel fra et beslægtet område kan nævnes, at i de sidste 20 år er mange aktieselskaber blevet delt op i to, hvoraf det ene aktieselskab er datterselskab af det andet. Det ene er et produktionsselskab, det andet et handelsaktieselskab. Ordningen kom vist særligt frem under krigen, fordi den medførte større mulighed for at opnå avancer, uden at priskontrolrådet kunne gribe ind. Det er dog også muligt, at den kunne have mere legitime formål.

Det må befrygtes, at en række aktieselskaber i de kommende år vil overdrage deres bygninger til datterselskaber. Hvis der ikke har været foretaget ekstraordinære afskrivninger eller ekstraafskrivninger, vil det ikke medføre skattemæssige konsekvenser for moderselskabet, idet en avance vil være skattefri. Moderselskabet vil kunne betale en særdeles antagelig leje for bygningerne, uden at datterselskabets skattebyrde bliver ret høj, idet dette vil kunne udnytte de nye afskrivningsregler, hvorefter »købte« bygninger kan afskrives over deres resterende anslåede levetid. Denne levetid er bestemt ud fra forholdene ved ejendommens opførelse med en maksimumsafskrivning på 10 %. Dette vil kunne påvirke prisdannelsen for erhvervsejendomme i opadgående retning.

Afskrivningsudvalgets betænkning indeholder en redegørelse for afskrivningsprincipper i andre landes lovgivning. Efter engelsk lovgivning er hovedreglen ved afskrivning på fast ejendom, at udgangspunktet for en købers afskrivning på ejendommen er den værdi, hvortil den er nedskrevet hos sælgeren. Selvom køberen har givet flere gange så meget for ejendommen, som den står ejeren i efter fradrag af foretagne afskrivninger, vil han dog ikke kunne afskrive mere.

Når en ejer af en virksomhed evt. i forbindelse med familiemedlemmer ønsker at omdanne sin virksomhed til et aktieselskab, hvor han råder over majoriteten eller har den væsentlige indflydelse, synes det rimeligt at gennemføre en ordning i lighed med den, der gælder for driftsbygninger i England, således at overførelsen normalt ikke kan ske til en højere pris end den, hvortil han selv

har nedskrevet driftsmidler, skibe og ejendomme over driften eller i hvert fald sådan, at der ikke kan afskrives på et højere beløb.

Aktieselskabsformen med dens begrænsede ansvar betyder en sådan begunstiggelse af den erhvervsdrivende fra samfundets side, at en sådan ordning synes rimelig. Noget lignende skulle gælde, når ejendomme senere overføres til aktieselskaber, som sælgeren behersker. Samme regel kunne gælde for handel mellem moder- og datterselskab. Til nærmere belysning af spørgsmålet om, hvilken formueopskrivning der finder sted i forbindelse med dannelse af aktieselskaber, ville det være ønskeligt, om der ved de kommende skatteligninger blev indsamlet oplysning om, hvilke formueopskrivninger der er sket i forbindelse med dannelse af aktieselskaber i 1957. Dette kræver en sammenligning af selvangivelserne hos stifterne med første selvangivelse hos aktieselskabet. En sammenligning som det også er meget påkrævet at foretage af rent ligningsmæssige grunde.

Bortset fra dette område vil en kapitalvindingsskat på avancer på ejendomme være den bedste løsning på problemerne i forbindelse med avance på driftsbygninger, der har været genstand for afskrivninger.

III. Reglerne om afskrivning på ejendomme.

Et motiv for at gennemføre den nye afskrivningslov var, at man af hensyn til investeringerne ønskede at skabe smidige afskrivningsregler. Dette er også sket for driftsmidlers og skibes vedkommende. Selv om man kan være enig med afskrivningsudvalget om, at afskrivning på saldo værdi ikke egner sig på bygninger, fordi det vil give for store afskrivninger i begyndelsen, synes det nye system at være mere stift end det, man havde i forvejen. Reglerne kunne vist være gjort smidigere ved at tillade afskrivningsprocenter, der varierer mellem 0 og det dobbelte af den afskrivningsprocent, der ville svare til vedkommende bygnings økonomiske levealder ved erhvervelsen. I stedet er afskrivningerne nu baseret på ejendommens fysiske levealder og dermed bundne på en så stiv måde, at erhververe af ældre driftsbygninger tvinges til at anvende afskrivningsprocenter, som han måske ikke får brug for, fordi han ikke har den fornødne indtægt, samtidig med at han senere må savne et afskrivningsgrundlag, når hans indtægtsforhold ville gøre det mere rimeligt.

Udvalgets betænkning indeholder ikke meget til belysning af hele dette problem. Bemærkningen side 106 om, at afskrivningsprocenten ved almindelig afskrivning for ældre driftsbygninger bør fastsættes efter deres resterende levealder, tyder ikke på, at en dyberegående drøftelse af forholdet har fundet sted.

Side 109 anføres det, at der bør være adgang til ekstraafskrivninger på gamle bygninger, fordi de højere priser hæmmer generationsskifte indenfor landbruget og vanskeliggør det for unge landmænd at blive selvstændige. Der er ingen tvivl om, at hensigten med disse bestemmelser har været de bedste, men man savner helt en drøftelse af, hvilken indflydelse de forhøjede afskrivningsprocenter for såvel almindelige afskrivninger som ekstraafskrivninger vil have på ejendomspriserne. Man har et indtryk af, at hele problemet er kommet så sent ind i udvalgets overvejelser, at virkelig drøftelse af problemerne i denne forbindelse ikke har fundet sted.

For overskuelighedens skyld vil jeg opdele min nærmere kritik af afskrivningsreglerne i enkelte punkter. I de følgende betragtninger har jeg haft landbrugets driftsbygninger for øje, men de vil i de fleste relationer kunne overføres til industriens og håndværkets driftsbygninger.

a. Uklare regler for afskrivning på driftsejendomme.

Reglerne om afskrivning på nykøbte ejendomme findes i § 22 i afskrivningsloven. De er meget lidt udtømmende og vil sikkert give anledning til megen tvivl. Loven indeholder ikke nogen definition af sådanne begreber som nybygning set i relation til forbedring. En landbrugsbedrifts bygninger kan udmærket blive fornyet på en sådan måde gennem stykvisse ombygninger (forbedringer?) og tilbygninger (forbedringer), at det vil være helt urimeligt at lægge de oprindelige bygningers levealder til grund ved fastsættelse af afskrivningsprocentens størrelse; alligevel synes man at skulle gøre det efter lovens ord.

Skattedepartementet har været opmærksom på dette forhold ved udarbejdelsen af cirkulæret til loven og skriver herom side 18:

»Det må dog herved bemærkes, at en »forbedring« af en bygning eller installation kan have en sådan karakter eller være af et sådant omfang, at der i realiteten er tale om en nybygning eller en nyanskaffelse. I så tilfælde finder de for nybygninger og nye installationer gældende afskrivningsregler anvendelse, medens adgangen til at afskrive på den gamle bygning eller installation samtidig ophører.«

Dette kan vist tages som en anerkendelse fra departementets side af, at lovens formulering er uheldig. Praksis vil få hårde nødder at knække på dette område.

Efter mit skøn er mellem halvdelen og $\frac{2}{3}$ af samtlige landbrugsbygninger i Århus amt over 80 år gamle, således at den fysiske levealder er udløbet. Af disse er ca. $\frac{1}{3}$ ikke undergået væsentlige ændringer siden opførelsen. På den anden side er ca. $\frac{1}{3}$ af dem undergået så væsentlige ændringer, at det ville være helt uden mening at hæfte sig ved opførelsestidspunktet for den oprindelige bygning. Den sidste trediedel indtager en mellemstilling.

b. Et forkert udgangspunkt for afskrivning på brugte bygninger?

I § 22 i afskrivningsloven bestemmes det, at den, der køber en ejendom, skal have adgang til at afskrive den over dens resterende fysiske levetid, således som denne må antages at have været ved ejendommens opførelse. Den pris, en køber vil betale for en ældre ejendom, har mindre og mindre relation til, hvad denne ejendom har kostet at opføre, jo ældre ejendommen er, men den har relation til, hvorlænge køberen venter at kunne anvende ejendommen på en økonomisk fornuftig måde. Det må erkendes, at en ejendoms økonomiske levetid er vanskelig at bedømme. Den er blandt andet afhængig af mulighederne for at fremskaffe nye driftsbygninger. Disse muligheder er påvirket af erhvervets fremtidige indtjeningsmuligheder, af om der kommer krige, der afbryder mulighederne for fornyelser og tillige af de afskrivningsregler, som er gældende.

Af det, der er anført i foranstående afsnit, vil man forstå, at den fysiske levealder er ubestemt, idet den er afhængig af de fysiske forbedringer, der er tilført ejendommen. Også den økonomiske levetid er ubestemt og afhængig af mange forhold, men den er i hvert fald afhængig af mere *nulidige* forhold på det tidspunkt, da ejendommen blev erhvervet.

c. Nedrivningsfradrag.

Efter hidtil gældende praksis har hovedreglen stort set været, at en landmand, som nedriver en af sine driftsbygninger for at opføre en ny, ved opgørelse af indkomsten i nedrivningsåret kan fradrage købesummen for den pågældende bygning. Hvis der har været foretaget afskrivninger, skal summen af disse fragå i det beløb, der kan trækkes fra i nedrivningsåret. Fremtidig vil han kunne fra-

drage, hvad han ikke har afskrevet, men kunne have afskrevet. Hvis han een gang er begyndt at afskrive, kan han ikke trække forsømte afskrivninger fra, hvis disse skyldes, at han påny er hørt op med at afskrive.

Dette betyder, at en erhverver af en ejendom normalt ikke vil kunne begynde at forny sin ejendom, før afskrivningsperioden er udløbet. De fornyelsen af landbrugets driftsbygninger er et meget påtrængende behov, er disse regler meget uheldigt udformet. Jo før en nybegynder kan komme i gang med fornyelsen, jo mindre behøver han at ofre på kostbare og på længere sigt uøkonomiske udgifter til vedligeholdelse og forbedring på gamle bygninger.

d. Afskrivningernes indvirkning på ejendomspriserne.

Den væsentligste anke, man har rettet mod de nye afskrivningsregler for ældre bygninger og mod reglerne om ekstraafskrivninger, hænger sammen med deres virkning på ejendomspriserne. Det hjælper jo ikke den unge nyetablerede så meget, at han får gode afskrivningsmuligheder, hvis det medfører, at han kommer til at betale væsentlig mere for ejendommen, således at rente- og afdragsbyrde stiger. I afskrivningsudvalgets betænkning omtales den evt. virkning på ejendomspriserne ikke i forbindelse med forslaget om, at adgang til at foretage ekstraafskrivninger udvides fra nybyggede ejendomme til også at omfatte købte ejendomme med ældre bygninger. Det omtales heller ikke i forbindelse med forslaget om for ældre ejendomme at forhøje den almindelige afskrivningsprocent.

Det har både her i landet og i udlandet vist sig, at hvis man giver tilskud til landbrug, vil der være en tendens til, at priserne på bedrifterne stiger. Tilskud har altid haft en tendens til at havne i de forkerte lommer. Skattefri afskrivninger, som mere end svarer til den forringelse, der sker, vil virke på samme måde som tilskud. Det er min opfattelse, at fordelene ved de udvidede afskrivningsregler for landbrugets vedkommende stort set vil havne i den ældre generations lommer.

Mit synspunkt lider af den mangel, at det ikke lader sig bevise med eksakte tal eller lignende hverken forud eller efterfølgende. Der er så mange momenter, som indvirker på ejendomspriserne, at man ikke kan skille et enkelt ud. Det er ikke at vente, at ejendomspriserne vil tage et pludseligt spring opad fra 15. september 1957. Det tager tid, inden lovreglerne bliver tilstrækkeligt kendt, og prisudviklingen på landbrugets produkter virker i modsat retning.

Synspunktet kan derimod begrundes nærmere ved at se på den indflydelse, de udvidede afskrivningsregler vil have på udbud og efterspørgsel af landbrugsbedrifter.

Når virkningen bliver særlig stor indenfor landbruget, hænger det sammen med, at udbuddet af landbrugsbedrifter ligger nogenlunde fast og overvejende er bestemt af, hvormange ældre, der er indstillet på at holde op og trække sig tilbage. Den unge landmand har derfor ikke som f. eks. håndværkeren mulighed for at vælge mellem at etablere en ny virksomhed eller overtage en af de bestående. Man kan herefter ikke antage, at afskrivningsreglerne vil få større indflydelse på antallet af udbudte landbrug, selvom de nok vil medføre tilbageholdenhed og større priskrav hos sælgeren, idet disse vil henvise til, at afskrivningerne vil give køberne en mulighed for at imødekomme højere priskrav.¹

1. Generationsskifter vil endvidere blive hemmet af, at det er mulig at undgå beskatning af fortjeneste på driftsmidler, hvis omsætningen finder sted ved arveovergang.

På efterspørgselssiden vil de nye afskrivningsregler virke stimulerende på efterspørgslen efter ejendomme fra unge landmænd. De ser som følge af skattebesparelsen større mulighed for at forrente og afdrage den sidste del af købesummen. De er ikke opmærksom på, at de stive afskrivningsregler gør det muligt, at de slet ikke får lejlighed til at udnytte afskrivningerne.

Foruden fra landmænd og landbrugsmedhjælpere vil efterspørgslen af landbrugsejendomme også komme fra et stigende antal personer med byerhverv. Efterhånden som byerhvervenes betydning stiger både for så vidt angår antal og økonomisk evne betyder efterspørgslen herfra en stigende fare for bevarelsen af en selvstændig landbostand. Selv forholdsvis få efterspørgere med byerhverv kan betyde en alvorlig konkurrence for unge landmænd overfor det nogenlunde faste udbud af landbrugsbedrifter. I almindelighed er man tilbøjelig til at overse dette og se mere på det eksempel, som en dygtig bybo med finanserne i orden kan betyde med hensyn til at bringe bedriften i orden. Landbrug drevet af byboere giver dog også hyppigt underskud.¹

Efter den gældende lovgivning kan en bylandmand fradrage underskud ved landbrug i sin øvrige indkomst. Han kan derfor dyrke landbrug som hobby med bevidstheden om, at han vil spare 30—50 % af underskudet i skat. Hvis staten

1. Dette er i hvert fald min erfaring. Omend materialet er meget spinkelt, kan nedenstående oversigt tjene til at kaste lys over spørgsmålet. Oversigten viser resultatet af en undersøgelse for årene 1945—53 incl., omfattende ialt 8 ejendomme, drevet af byboere, men hvoraf 3 ikke var ejet hele perioden. Undersøgelsen omfatter ialt 67 ansættelser. Det drejer sig om en periode med de bedste landbrugskonjunkturer, man har kendt her i landet.

Af oversigten vil ses, at disse ejendomme normalt har givet underskud, og at de overskud, der har været tale om, har været meget små, hvorved bemærkes, at 6 af overskudene falder på en enkelt ejendom.

Resultatet bliver et gennemsnitlig underskud på 11 % af landbrugsformuen opgjort efter skattemæssige værdier.

Underskuddene er fragået ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for de pågældende, og virkningen heraf har været den samme, som hvis de pågældende havde fået et tilskud til driften af deres landbrug på mellem 200.000 kr. og 300.000 kr.

Oversigt over skatteansættelser for byboere, der ejer og driver landbrug.

Det samlede antal ansættelser undersøgelsen omfatter			67
Heraf med underskud		53	
med overskud		14	67
	Ialt	Gennemsnitlig	
	kr.	kr.	
Samlet underskud	447.352	8.440	
— overskud	29.132	2.081	
Nettounderskud	418.220	6.242	
Samlet ansat skattepligtig indkomst	3.876.688	57.861	
Gennemsnitlig formue i landbrug opgjort efter skattemæssige værdier		55.890	
Gennemsnit af aktiver i landbrug	c. 94.500		
÷ gennemsnit af passiver	c. 38.600	55.900	

gav bylandmanden et tilskud til driften af landbrug, ville virkningen økonomisk blive det samme. Dette forhold har virket stimulerende på byboernes lyst til at erhverve landbrug.

De nye afskrivningsregler vil kunne stimulere efterspørgslen efter landbrug fra byboerens side i temmelig voldsom grad. Købes en ejendom med tilstrækkeligt gamle bygninger, vil driftsbygningernes købesum kunne afskrives over 10 år. Ejendommen kan derefter realiseres med en fortjeneste, som kan være anskaffelsessummen for bygningerne større end den fortjeneste, der hidtil havde kunnet regnes med. Mens den selvstændige landmand det enkelte år kan risikere, at han ikke har nogen indkomst at bringe afskrivningerne til fradrag i, vil risikoen herfor være mindre for den bybo, der driver landbrug, fordi han har andre indtægtskilder at bringe underskuddet ved landbrug til fradrag i.

Hvis vi i stigende grad fortsætter med at begunstige byboeres erhvervelse af landbrugsejendomme ad skattevejen, må man befrygte, at det selvstændige danske landbrug vil bukke under i konkurrencen.

Slutning

De nye afskrivningsregler for skibe, inventar, maskiner og andre driftsmidler giver erhvervslivet store muligheder for at udjævne indtægten. En udjævning er en retfærdighedsbehandling overfor de erhvervsdrivende i forhold til grupper med mere jævne indkomster, navnlig lønmodtagere.

Muligheden for en vis konsolidering er også en retfærdighedsbehandling overfor erhvervslivet, idet der nu engang knytter sig større risiko til erhvervsindtægter.

Udvalget påpeger i sin betænkning side 82—83, at de nye afskrivningsregler vil give erhvervsdrivende store muligheder for at indvinde skattefri gevinster i forbindelse med arveovergang eller ved bortrejse til udlandet. Udvalget peger på problemet, men mener, det falder udenfor dets opgave at fremsætte forslag til at afhjælpe denne urimelighed ved systemet.

Finansminister Kampmann var i sin skriftlige fremsættelse til afskrivningsloven inde på disse problemer og henviste til det den gang foreliggende forslag til en samlet skattereform, hvor disse problemer var søgt løst. Hvis skattereformen ikke kunne fremmes i sin helhed, bebudede finansministeren, at han ville fremsætte særligt forslag herom i forbindelse med en stykkevis skattereform. Dette er ikke sket i forbindelse med det forslag til en partiel skattereform, som blev fremsat 5/11 1957 og som blev delvis gennemført 14/12 1957, medens andre dele fortsat er til behandling.

De foreliggende muligheder for skattefri avancer ændrer motiverne for at anvende afskrivningsreglerne på varelagre og driftsmidler på en sådan måde, at den enkelte i stedet for at tilstræbe en rimelig konsolidering og indkomstudjævning kan stræbe mod at opsamle de størst mulige reserver. Så længe der er mulighed for at realisere disse reserver skattefrit ved arveovergang, vil dette være en tilskyndelse til at bevare virksomhederne på ældre hænder til skade for generationsskiftet.

V. Vinge Madsen.*

* Amtsligningsinspektør, Aarhus.